

САМОСТІЙНА РОБОТА СТУДЕНТА ЯК ФАКТОР ПРОФЕСІЙНОЇ ДОСКОНАЛОСТІ

Ярешко А.Г., Вородюхіна А.К., Куліш М.В.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

Висвітлено результати анкетування студентів щодо проблем самостійної роботи. Установлено, що 70%-80% студентів із розумінням ставляться до самостійної роботи, тоді як 20%-30% потребують посиленої уваги під час формування навичок самостійної роботи, з інформаційними і навчальними джерелами зокрема.

Ключові слова: самостійна робота студентів, анкетування, інформаційні та навчальні джерела.

Самостійна робота студентів (СРС) – це всі види навчально-пізнавальної індивідуальної чи колективної діяльності студентів, спрямованої на здобуття знань і вмінь із дисципліни шляхом самостійної розумової і практичної діяльності. Лише самостійне освоєння теоретичних знань із дисципліни і перевірку їхньої правильності в практичній діяльності можна вважати особистим надбанням, яке при повторенні в практичній роботі набуває автоматизму виконання, не потребує великих додаткових зусиль для їх здійснення і за тривалих відпрацювань може стати фактовою суттю самого виконавця. Саме так здійснюється підготовка фахівця високого професійного рівня, який не «грузне» в рутині технічного виконання маніпуляцій, якому відкриваються нові горизонти вирішення теоретичних і практичних питань і який здатний самостійно творити. Інакше кажучи, студент виходить на творчий рівень, якого можна досягти тільки самостійною напруженою систематичною навчально-пізнавальною діяльністю.

Одним із важливих завдань вишу і його науково-педагогічних працівників є організація СРС і забезпечення її проведення студентами під час аудиторного і позааудиторного навчання. Його успішність забезпечується організаційними заходами і плануванням самостійної роботи так, щоб забезпечити базову, наукову і практичну підготовку студента. Для цього потрібно забезпечити матеріальну основу успішного проведення СРС – необхідні навчальні приміщення, бібліотека з навчальними посібниками і відповідним навчально-методичним забезпеченням. В організації цього процесу велике значення має і сам студент, який має бути обізнаним із метою і формами самостійної роботи, забезпечений лекційними матеріалами, підручниками, науковою літературою, якісними методичними розробками для СРС із кожної дисципліни. Не менш важливі й організованість і мотивованість студента щодо освоєння теми, доступність студенту всіх джерел інформації з дисципліни [1; 2].

Зважаючи на викладене, ми провели анонімне опитування студентів (усього в анкетуванні взяли участь 50 респондентів) із питань організації, матеріально-технічного забезпечення й умов СРС на кафедрах академії. Під час анкетування також з'ясовували особисту прихильність студентів до самостійної роботи.

Опитування показало, що студенти обізнані формально з поняттям «самостійна робота», тобто знають, що це «невідворотний» обсяг навчальної роботи, але її значення в здобутті професійних знань і вмінь 40% опитаних недооцінюють.

За таких умов на запитання «Яку роль відіграє самостійна робота в здобутті знань і вмінь» 30% відповіли – важливу, 50% – значну і 20% – незначну. Це свідчить про те, що кожний 5-й студент не зовсім розуміє значення самостійної роботи як у здобутті знань, так і у фаховій підготовці спеціаліста.

На запитання «Які форми самостійної роботи використовуються», 100% опитаних дали відповідь – виконання завдань удома, 20% користуються бібліотекою, 20% працюють на кафедрах.

Щодо джерел здобуття знань студенти відповіли: 90% користуються переважно книгами, із них 30% – науковою літературою і періодичними виданнями, 100% опитаних користуються Інтернетом. Крім того, 60% студентів для здобуття знань використовують лекції, 90% – підручники і навчальні посібники академії і лише 40% користуються методичними розробками кафедр. При цьому 40% зазначили, що підручники, і методичні розробки часто застарілі.

В організації самостійної роботи допомогу кафедр як позитивну відмітили 80% студентів, 20% вважають її недостатньою. При цьому якість методичних розробок 70% студентів оцінили як посередню, 30% – як низьку (методичні матеріали мають більше формальний характер), тобто структура методичної розробки витримана, але зміст і інформаційне наповнення недостатнє.

За обсягом самостійної роботи 90% студентів вважають її достатньою і тільки 10% відповіли, що її обсяг надмірний. Жодний студент не вважає її недостатньою. При цьому 30% студентів вважають самостійну роботу дуже важливим фактором підготовки спеціаліста; 50%, що СРС відіграє значну роль у підготовці та 20% вважають СРС незначною.

Важливим фактором СРС є її мотивованість, 80% студентів розглядають її як мотивовану і 20% указують на відсутність мотивації.

Як же працюють наші студенти за інтенсивністю виконання самостійної роботи? 70% студентів відповіли, що працюють систематично, 30% виконують таку роботу аврально, тобто коли потрібно підготуватися до складання заліку або іспиту.

Останнім було запитання «Що заважає проведенню самостійної роботи»? 40% студентів відповіли, що власна неорганізованість, 30% – відсутність задовільних умов для проведення самостійної роботи, 30% відповіли, що взагалі не мають звички постійно і систематично працювати.

Отже, проведене анкетування показало, що більшість (70%-80%) студентів із розумінням ставляться до самостійної роботи зі здобуття професійних знань і вмінь, мають достатнє мотиваційне підґрунтя, знаходять інформаційні джерела й умови проведення роботи з освоєння професійних навичок, намагаються працювати систематично і не тільки з навчальними матеріалами, а й користуються додатковими джерелами, такими як наукова література і періодичні фахові видання. Разом із тим 20%-30% студентів (особливо це стосується студентів молодших курсів) потребують посилення уваги щодо формування в них навичок самостійної роботи з інформаційними і навчальними джерелами як основного шляху здобуття професійних знань і вмінь. При цьому і викладачі кожної ди-

сципліни, й адміністрація академії мають подбати про якість методичного забезпечення навчального процесу: йдеться про наявність у достатній кількості сучасних підручників і навчальних посібників із різних дисциплін, розміщення навчально-методичної літератури на сайті академії (оскільки 100% студентів користуються Інтернетом) і створення для всіх студентів відповідних умов для самостійної роботи (бібліотека, читальні зали).

Список використаної літератури

1. Журавська Л. М. Концептуальні умови управління самостійною роботою студентів у ВНЗ / Л. М. Журавська // Освіта та управління. – 1999.- Т. 3, № 2.
2. Козаков В.А. Самостійна робота студентів як дидактична проблема / В. А.
3. Козаков. – К. : НМК ВО, 1990. – 62 с.

ВПЛИВ ІННОВАЦІЙНИХ МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ НА ЗАСВОЄННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТАМИ

Ярмола Т.І., Ткаченко Л.А., Пустовойт Г.Л.

ВДНЗ України «Українська медична стоматологічна академія»

Стаття присвячена особливостям організації самостійної роботи студентів із залученням сучасних інноваційних технологій. Розглядаються умови навчання і методи ефективної організації самостійної роботи як невід'ємної складової в системі вищої освіти.

Ключові слова: самостійна робота, навички самостійної роботи, інноваційні методи.

*«Підготовленим до життя, до праці треба вважати того, хто має не тільки добрі знання, а й здатність постійно збагачувати їх, розширювати свій кругозір – учитися самостійно...»
В. Сухомлинський*

Сьогодення потребує від педагога-практика високого професіоналізму, володіння сучасними формами і методами роботи. Швидкий інформаційний потік вимагає від освіти пошуку нових педагогічних можливостей, відмови від традиційного навчання. Тому таким важливим є застосування інноваційних педагогічних технологій у процесі підготовки майбутніх фахівців.

Найзагальнішим цільовим орієнтиром фахової підготовки студентів називають інтегральну готовність випускника вищого навчального закладу до виконання професійних функцій, тобто складну інтегральну якість, під якою розуміють як орієнтацію фахової підготовки та умови її реалізації, так і особистість випускника вишу [1]. Компонентами такої готовності є: *психологічна* складова, яка базується на глибокому усвідомленні студентом потреби в оволодінні професійними вміннями та якостями, самоцінному ставленні до них як до особистісно значущих щодо реалізації функцій спеціаліста; *практична* складова, тобто необхідний і достатній рівень сформованості у випускника всього комплексу значущих для професійної діяльності вмінь, яка забезпечує зовнішнє функціонування інтегральної готовності як системи і готовність до самовдосконалення після отримання диплома.

Ми вважаємо, що цілі навчального процесу мають бути спрямовані на актуалізацію потреби в самоформуванні інтегральної готовності до самостійної праці, накопиченні безпосереднього досвіду підготовки, його стимулювання. Провідну роль в даному питанні має впровадження в навчальний процес сучасних інноваційних технологій.

Порівняно нове поняття "інноваційні технології" – це система сукупності методів засвоєння знань і способів діяльності на основі взаємодії викладача, студента і засобів інформаційно-комунікативних технологій, спрямованих на досягнення результату навчального процесу, що сприяє розширенню дидактичних можливостей у організації самостійної роботи студентів (СРС), а саме:

- забезпечення гнучкості навчального процесу за допомогою варіативності;
- трансформація змісту, методів і форм навчання, організації навчальних занять, поєднання різних методик навчання для студентів різнорівневої підготовки;
- варіювання складності й обсягу завдань, темпу їх виконання;
- активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів через моделювання якісно нового типу візуалізації навчального матеріалу як реальних, так і віртуальних об'єктів, процесів та явищ;
- ігрового навчання;
- посилення мотивації і пізнавального інтересу студентів у навчанні за рахунок інноватики методів навчання, можливості індивідуалізації навчання;
- мобільність на основі реалізації технічних можливостей комп'ютера, здійснення педагогічної корекції та безперервного зворотного спілкування і зв'язку;
- якісні зміни навчальної діяльності в цілому і контролю (здійснення тестового контролю з діагностикою, зворотним зв'язком і оцінюванням етапів, дистанційна освіта) [3].

Саме під час організації СРС за використання інформаційно-комунікативних технологій реалізуються методологічні підходи:

- *диференційний*, який дозволяє розширити доступність навчання; відбуваються поліпшення якості навчання, впровадження інноваційних технологій, використання додаткових освітніх ресурсів, що приводить до посилення ролі СРС;
- *системний*, який характеризується активним використанням інформаційних технологій, що забезпечують не тільки системність, а й структурно-функціональний зв'язок навчального матеріалу.

Інноваційні освітні технології спрямовані на те, щоб підвищити інтерес до навчання, привчити студента працювати самостійно, бути компетентним і мобільним, адаптуватися до вимог сучасного суспільства.